

05
K71

ТАХЫЛ: — Алло, мән сизи яддан чыхармамышам, кәлирәм, сиз нечә, мәни унутмамысыңыз ки?

КИРПИ

М.Ф.Ахундов — Хош кәлмисиниз, өзүңүзү өз эвиниздәки кими һисс эдә биләрсиниз.

БИР НЕЧӨ МӘСЛӘҺӘТ

Азәрбајчан театр чәмийәтинин Бақыда МӘСЛӘҺӘТ СТОЛУ тәшкил әтдний барәдә гәзәтләрдә дәрч олунмуш мә'луматы охулуғ Бу столада, театр ишчиләринә, бәди өзфәалийәт дәрнәкләринин рәһбәрләринә театр инчәсәнәти мәсәләләри һағында мә'лумат вериләчәкдир. Чох севиндик. Сағ олсунлар, эчәб иш көрүбләр! Анчаг театр чәмийәти бир МӘСЛӘҺӘТ БЕШИЙИ дә Кировабадда тәшкил әтсә, яхшы олар. Дүз бир ил бундан әввәл чәмийәтин бурлада тәшкил олунан вә юху биширән шө'бәси бир аз да ширин ятар. Бешийин йыргаламаг мәсәләсинә кәлдикдә бу иши шө'бәнин рәһбәрләринә тәшһирмаг мәсәләһәтдир. Өзләри йыргаламағын гайдасыны яхшы биллрләр.

Азәрбајчан кәнд тәсәррүфаты институтунун байтарлыг клиникасында мүәличә олунан атлар бағ-парк тәсәррүфаты шө'бәсинин кечән ил салдығы тәзә бағын көй отундан ейиб көкәлир вә готурларыны, яра-хораларыны чаған ағачлара сүртәрәк шө'фа тапырлар. һәләлик багда үч ат отлайыр. Амма ил яғынлыг вә от бол

олдуғундан бурада хейли мал-гара отармаг мүмкүндүр. Одур ки, тәзә багда мал-гарасыны отармаг мәсәләси илә марагланан идарә вә тәшкиләтлардан хаһиш олунур ки, бу адресә мүрачигәт әтсинләр: Кировабад шәһәри, Әзизбәйов күчәси, №128. Байтарлыг клиникасы.

Мә'лум олдуғу үзрә Бағбанлар гәсәбәсинин әһалиси шәһәрин коммунал-тәсәррүфат идарәси илә узун мәрәкә вә галмагалдан сонра гәсәбәдә бир һамам тикдирә билди. Амма инди (адам дәмәйә горхур), ишләр тәрсинә олуб: һамам вар,— мүштәри йохдур.

Һамам мүдири Әлнева йоллаша бизим мәсләһәтимиз будур: — Дарыхмаг лазым дейил, чамаат һамамын тикилмәсини дүз 20 ил көзләмишдир (бу, о гәләр дә чох бир вахт дейил), инди дә бир о гәдәр көзләсә һамамда канализасия да олар, ишыг да, су да. О замана гәдәр коммунал-тәсәррүфат идарәси бу барәдә фикирләдиб бир тәдбир-көрәр.

ДЕЙИНКӘН ШӘРӘБАНЫ

Шәрәбаны халанын адыны да эшитмишдим, ләгәбини дә; амма өзүнү көрмәмишдим. Бир тәсәдүф бизи көрүшдүрдү. Достлардан биринә Мүгтәдир күчәсиндә, 10 нөмрәли тәзә бинада мәнзил вердләр, „мүбарак олсуна“ кетдик. Отуруб сөһбәт эләдийимиз ердә гоншу отагдан киминсә „андыра галмыш мых...“ — дейә сәси эшидилди. Эв йи-йәсинин гызы Гәрәнфил деди:

— Шәрәбаны хала енә дә башлады дейинмәйә!

— Хансы Шәрәбаны? — дейә сорушдум.

— Дейинкән Шәрәбаны!

„Дейинкән Шәрәбаны“ сөзүнү эшидәндә:

— Эши, мән ону чохдан ахтарырам ... — дедим.

— Хейр ола?

— Истәйрам көрүм, бу арвадын адыны нә үчүн „дейинкән“ гоюблар. Бир сәбәб вар, йохса сөз кәлишидир?

Достум мәнә Шәрәбаны хала һаггында мәлумат вермәйә башламышды ки, гапынын зәнки сәсләнди, балача гыз Гәрәнфил гачыб гапыны ачды вә бир аздан сонра гайыдыб атасына деди:

— Шәрәбаны халадыр, кәлиб чәкич истәйир!

Мән эв йийәсинә көз эләдим ки, арвады бура чагьртдыр. О:

— Ай гыз Гәрәнфил, она де ки, чәкич шаффын башындадыр, гой кәсин өзү көтүрсүн! — деди. Бир аздан сонра гырх беш — әлли яшларында, сачларына азачыг дән дүшмүш, дирибаш бир арвад отага кирди.

— Хош көрдүк, ай Шәрәбаны бачы! — дейә эв йийәси ону күләр үзлә гаршылады, мән дә саламлашдым.

— Хош күнүн олсун!

— Буюр әйләш!

— Саг ол, бала!. Тәләсирәм, чәкич үчүн кәлимишәм!

— Чәкичин нейләйирсән?

— Полун тахтасы гуруюб, мыхлары галыхыб, горхурам ушагларын аягына батсын, шикәст эләсин!

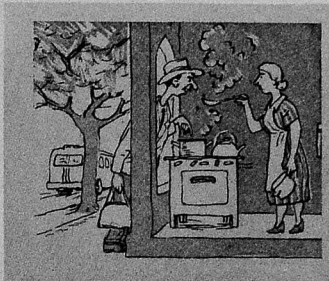
— Полларыныз ки, тәзәдир?..

— Тәзә оlanda нә олар? Элә гайрырлар бәйәм беш күн давам кәтирсин?

Мән Шәрәбанынын данышыгына фикир вердим, онун дейинкән олдуғуна яваш-яваш инанмаға башлайырдым. О сөзүнә давам эдирди:

— Усталарын отагдан чыхдығы ики күн дейил, гапыларын ағзы әйлиб, пәнчәрәлери дә ачанда өртүлмүр, өртәндә ачылмыр. Кәтириб ятаг отагыны емәк отагындан бир пиллә юхары эләйибләр. Ушаглар ойнамаг истәйәндә көзүм галыр далларында, дейирәм индичә йыхылачаглар, башлары эзиләчәк. Отагдан да отага пилләкән гоярлар? Данышанда да дейирләр ки, Шәрәбаны дейинир. Языг Шәрәбаны дейинмәсин, нейнәсин?.. Бир эвдә гырх отаг вар, гырх отагын да йүз гырх гапысы. Йүз гырх гапыны бир ачарла ач да, багла да. Белә дә иш олар?.. Отагын бириндә ушаг пәнчәрәдән байыра бойлананда үрәйим чырпыныр, дейирәм индичә йыхылар күчәйә, о бири отагын пәнчәрәсиндән бахмаг истәйәндә көрәк аягынын алтына нәрдиван гоясан. Ятаг отагыны эләйиб дар далан, нә чарпайы ерләшир, нә шифонерка. Бу отагда нә данышырсанса о бири отагда һамысы эшидилләр. Юхары мәртәбәдә ерә бир кружка су төкүлән кими дамыр бизим эвә, биздән дә кеңир ашағы мәртәбәйә, күндә бир һәширгиямәтдир ки. кәл көрәсән... — Шәрәбаны хала, бәлкә элә сизин эвин отаглары беләдир? О бириләр яхшыдыр.

— Йох, бала... Элә олсайды мән бу гәд...

өзүмдән чыхмаздым. Бизим Рәсулкилә Низами күчәсиндәки тәзә бинада отаг вердиләр, кетмишдир көзайдынлыға, көрдүм онлар да бизим күнүмүздәдир.

— О көзәлликдә эвә нә олуб ки, сизин күнүнүзә дүшсүн? — дейә мән э’тираз этмәк истәдим.

— О олуб ки, о бойда эв дөнүб икидар-вазалы карвансарыда, һәр кәсин нә оюну вар кәтириб о һәйәтдә чыхарыр. Гапысы йох, даландары йох... һәйәтдә машин әлиндән доланмаг олмур. Билмирсән гараждыр, я һәйәт. Юхары мәртәбәйә чыхана кими дизи-мдә тагәт галмады, үч ердә отуруб нәфәсими дәрдим. Әввәл вәдә вермишдиләр ки, лифт гайырачагы, сонра бу да яддан чыхды. Кечәләр гоншулар һәйәтә чыхмаға горхулар, күчәнин дәлә-дузу кәлиб долушур һәйәтә, билдийини эләйир, башлы башын сахласын.

— Шәрәбаны хала, — дейә эв йийәси она мурачиәт эләди, — о Мирзә Фәтәли бағчасынын габагындагы тәзә эвә дә сөзүн вар?

— Элә сөзүмүн екәси о эв барәсиндәдир!

— Нечә бәймә?

— О эвин үзүндәки бәзәйи көрүб севинмәйин, көзүнә дөндүйүм инчинар кәтириб мәтбәхи салыб күчәйә, гонаг отагыны салыб гаранлыг һәйәтә. Күчәдән кечән бойланыб бозбаш газанынын ичинә бахыр, лап нохудларыны да сайыр, эвә кәлән гонаг да

нәфәс алмаг истәсә көрәк дар, гаранлыг һәйәтә бахсын. Күчәнин, бағчанын көзәл һавасы, ишыгы мтбәхә долур, һәйәтин үфүнәти дә гонаг отагына... Я да көтүрәк Шмидт вә Низами күчәсинин тининдәки Азәрнефткәшфийатын тәзә эвини. Бир пәнчәрә галмайыб ки, балкону олмасын, амма ди кәл ки, һамысы бирә дөймәз, бири дә нечә. Биз көрмүшүк балкону отуруб чай ичмәк үчүн, сөһбәт эләмәк үчүн гайырлар, амма бу эвин балконларында ики сичан ойнаса бири тәләйә дүшәр. Фикир верирләр ярашыға, истираһәт яддан чыхыр. Даһа демирләр ки, бурада яшайна күн-дирилик ләзимдыр. Гапы-пәнчәрәлери гайырырлар яш тахтадан, гышда шашир, ачылмыр, яйда да гуруюб араланыр, отагда ел вуруб, гапылары чырылдадыр. Кәтириб эвин падалында бухар газаныны нечә гайырыларса газан яныр, түстү чыхыр, амма исти вермир, гышда союгдан эвдә отурмаг олмур, гышымаг истәгән көрәк күчәйә гачсын. Дейирләр ки, матору гоянда да билirmiшләр ки, отаглар гызмаячаг.

— Шәрәбаны хала, сән бунлары һарадан билирсән?

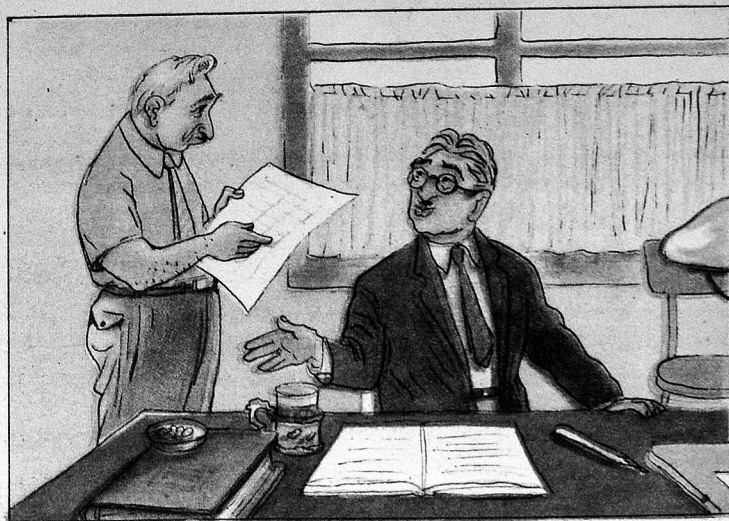
— Һарадан биләчәйәм, таныш вар, билиш вар, кедирәм, көрүрәм. Бир дә бала, эв ки, вар, адамын истираһәт вә яшайыш еридр. Радио дейил ки, пис чалса буруб сөндүрәсән, нағыл китабы дейил ки, хошуна кәлмәсә даһа охумаясан, ырымчыг бүкүб ата-сан тахчая, я да театр тамашасы дейил ки, юхун кәлән ердә дуруб чыхыб кедәсән эвин... Бу, эвдир, отагдыр, бәйәнсә дә яшайырсан, бәйәнмәсән дә... Бәйәнсәдә онун бәнасына да, фәһләсинә дә, дүлжәринә дә, ичинарына да, тикдирәнинә дә „саг ол!“ дейирсән. Пис оlanda, бәйәнмәйәндә һәр күн онларын һамысыны яда салыб башлайырсан далларында дейинмәйә, далларында алыб-вериб үрәйини бошалдырсан. Эшидәнләр дә адыны гоюрлар „Дейинкән Шәрәбаны“.

Языг Шәрәбаны хала дейинмәсин, бәс нейләсин?..

Г. МӘММӘДЛИ

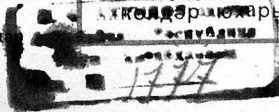
Рәссам Ю. АГАЕВ

Бә’зи завод вә трест мүдирләри кәздән әски асмага чалышыб планын еринә етирилмәси һаггында дүзкүм мә’лумат вермирләр.

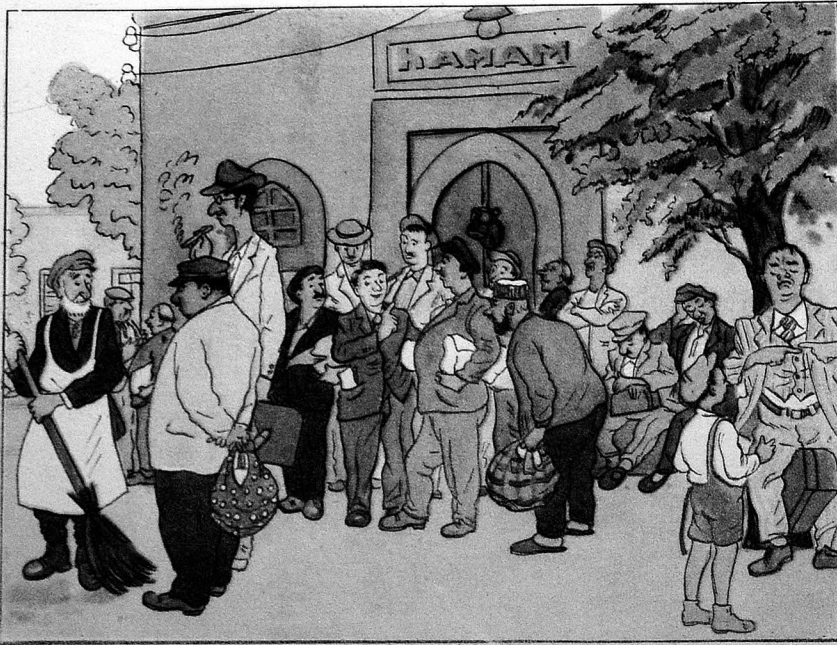

— Заводдан дүз мә’лумат вермәйибләр, нә эдәк?

— Нә эдәк?.. Онларә чәзә вермәк ләзимдыр... Йох, яхшысы будур ки, алдыгын рәгәмлери дахил элә үмуми һагг-һесабә вә кәдәдәр кәтәрия, йохса дейәрләр, трест планы еринә етирмир.

1777

— һамам мүдири һардадыр, нә үчүн кәлиб һамамын гапысыны ачмыр?
— Шәһәрә чиммәйә недибдир.

ШИКАЙӘТЧИЛӘРДӘН ШИКАЙӘТ

Күндәрин бир күнү Шаумян (кәнд) район ичрайийә комитәсинин кемшиш сәдри Шахян һазыркы сәдр Арустамяна раст кәлиб кейфини сорашур:

— Нечәсән, нечә доланырсан?
— О күндән ки, ишләри сәндән тәһвил алмышам, башым галдан айылмыр.
— Нийә? Йохса ишин өһдәсиндән кәлә билмирсән?
— Булар нә ишдир ки, өһдәсиндән кәлә билмәймән? Анчаг бу шикайәтчиләр көз ачамага имкан вермир.
— Дәйәсән шикайәтчиләрдән шикайәтчисән?
— Яман, яман...
— Нә үчүн?

— Чаным, шикайәтчи гапыя бир дәфә кәләр, ики дәфә кәләр, үч дәфә кәләр, бу залы ушагы аз галыб йорған-дөшәк кәтириб, идәрәдә ятсынлар. Әввәлләр хам дүшдүм, тапшырдым ки, кәлән әризәләри учота алсынлар, һесабыны сахласынлар. Сонра көрдүм әризә йийәси кәлиб, тарих көстәрир, нөмрә чыхарыб мәнән чаваб истәйир... Ишчиләрә дедим: «Ай ушаг, айыг олуи, дәйәсән ишин ичиндән гәнбәргүлдү чыхыр. Әризәләри йыгын столларын көзүнә, кәләнә дә дейин ки, «бахарыг!». Көрдүм бу да олмады. Бириси кәлиб дейир ки, Юхары һачкәндәнем, әризә вермишәм, һаны чавабы? О бири кәлиб башлайыр ки, Иркәч кәндиндәнем, һайәтяны торпаг үчүн әризә язмышдым, нә олду? Ушагларә көз эләдим ки, «һаны бунун әризәси?» Дедиләр: «Итиб!» Дедим: «Бәс о бириники?» Дедиләр: «О да итиб...» Әризәләрин итмәйинә бахмайыб, өзүмү итирәдим, башладым шикайәтчиләри данламага.

Шахян онун сөзүнү кәсди:

— Элә мән дә данларды Арустамян чошду.

— Ахы данламадыр нә эдәсән... Гәзрия адлы бириси көтүрүб юхары тәшкилатларә язмышды ки, анам гочалыб, әлдән дүшүб, она колхозда көмәк этмирләр. Гәзриянын мәктубуну көндәрдиләр мәнә, әввәлчә Киров адына колхоза яздым ки, нә үчүн бу гары

арвада көмәк эләмирсиниз? Бир күн кәләчәк сиз дә гарыйыб онун күнүнә дүшәчәк синиз. Әл тутун, гой арвад сиздән разы галсын. Гәзриянын өзүнә дә яздым ки, һеч утанмырсан, гызармырсан, саг-саламат анана гоча дейиб арвады көздән салырсан, һәм дә сөзүн вар мәнә де, ал чавабыны. Даһа юхары нийә язырсан, айыб дейил сәнин үчүн?..

— Бәлкә сәнә язмышмыш? — дейә Шахян сорашду.

— Язанда нә олар, гой бир дә язсын, ики дә язсын. Әризәнин бири итәр, о бири итәр, һамысы ки, итмәз... Ахырда бири кечәр әлимә, дамагымын көк вахтында әнча чәкәрәм.

— Бәлкә дамагынын көк вахтына дүшмәди?..

— Дүшмәди, көзләсин! Дүнянын ахырыдыр, мәкәр? Гәзрия Мәммәдовдан артыг оғлан дейил ки?

— О кимдир? — дейә Шахян сорашду.

— Савады чох, һөвсәләси аз кәндлинин биридир. Беш ай дейил әризә яздыгы, ики аягыны дирәйиб бир башмага ки, кәндә ишләмәк истәйирәм, бекар кәзмәкәнд хошум кәлмир, мәнә ишә дүзәлт, көндәр колхоза. Элә бил ки, ичрайийә комитәси боягхана күпүдүр, мән дә боягчә! Онсуз да идәрәмиздә сәнин вахтындан йығылыб галмыш әризәләр һәлә дә дурур. Олур ей... «28 Апрель» колхозундан кәлән әризәләрә индийә кими бахыб гуртармамышыг. Көзүнә дөндүйүм колхоз сәдри Гәһрәманяна гоһүм-әгрәбасыны йыгыб башына, колхоз элиндә, колхоз партия тәшкилаты элиндә: Сагына чапыр, солуна чапыр. Колхозчулары да өйрәдир ки, әризә язын, һайәтяны торпагларынызы артыраг. Онлар да язырлар, биз дә алыб вурурлуг гулаг ардына. Әризәйә бахан олсам әввәлчә буларә бахарам. Даһа Гәзриян, Мәммәдов, Данилян кимдир ки, онлары табага салам?

— Устасан, тайын-бәрабәрин йохдур.

— Уста олмасайдым сәнин еринә гоймаздылар ки?..

АСТАРЫ ҮЗҮНДӘН БАҺА ОТУРУР

— Йүз дәфә һарай салдым, дедим ай башыныза дөнүм, гоюн өз көһнә ишимдә бир тәһәр башымы кирәләйим, мәнә бу артелә көндәрмәйин. Мән дедим, мән эшитдим. Чапаридзе район партия комитәси сөзүмә гулаг асмады. Мәнә күл кими еримдән көтүрүб, «Надомник» артелинә көндәрди. Инди дүз алты айдыр ки, бу артелин сәдриям. Нә сөзүмү саян вар, нә дә өзүмү... Вердийим әмрләрин дә үч гәпиклик гиймәти йохдур.

Артелин баш мүһәсиби Аббасов йолдаш сәдрин сөзүнү кәсди:

— Йолдаш һәсәнәлиева, бу шикайәтләрин мәнә һеч бир дәхли йохдур. Мән баш мүһәсибәм. Вәзифәм дә малийә гайдаларына нәзарәт этмәкдир. Мәнним әрзим башгадыр.

— Буюрун...

— Малийә шөбәсинин мүфәттишләри бизим Хачатуровун фотографисыны мөһкәм йохлайыблар.

Сәдрин көзләри чыхды кәлләсинә:

— Нә олмушдур ки?

— Нә олачаг, Хачатуров чәкдийи шәкилләрин пулуну бала-бала өтүрүр чибишдана. Сиз дә көзләйирсиниз ки, Хачатуров план долдурачаг. Фотографиядан 17 шәкил тапылыб, нә гәбзи вар, нә дә нөмрәси. Буюрун, бу да онун акты.

Сәдр акта диггәтлә бахандан сонра:

— Йәни бу Хачатуровун өз имзасыдыр?

— Имза онундур, амма...

— Даһа буна амма ләзым дейил ки? Ай рәһмәтлик оғлу, имза ки, вар дашдан кечәр.

— Анчаг дейир ки, имзаны данмага нә вар? Бир дә Хачатурова нәйи сүбүт эләйә билмисиниз ки, буну да онун бойнәна гоһсыныз. Бақы Сәнае шурасынын тәшкилат бүросунун сәдри Мәммәдзәдә йолдаш да о фотографиянын бағланмасы һагында сизә гәрар көндәрмишди.

— О Мәммәдзәдә дә мәнә лап чана кәтириб. Нә олсун ки, көндәрмишди? Гәрарын өзү бизә чатмамыш, ләғв олунмасы һагында икинчи гәрар кәлди. Баша дүшмүрәм, бир яндан язырлар, бир яндан позурлар. Артелин үмүми ичласы да фотографиянын бағланмасы һагында гәрар гәбул этмишди, анчаг Хачатуровун һеч көзүнү дә пүфләйән олмады.

Баш мүһәсиб әлиндәки сәнәлләри вәрәләйиб деди:

— Йолдаш һәсәнәлиева, дүзүнү ахтарсаныз о фотографиянын бизим артелә ики гәпиклик хейри йохдур. Бу илин апрел айында плана көрә 2000 манат мөдахил вермәли иди, анчаг 1300 манат вермишдир. Бу мәбләгдән, 750 манат Хачатуровун, 200 манат көмәкчисинин эмәк һагы, 594 манат ишыг пулу, 575 манат дәрман пулу, филан гәдәр су пулу, ердә нә галды? Аталар демишкән астары үзүндән баһа отурур.

— Бах, бу сөзүнә мән шәрикәм. О фотографияны багламаг ләзымдыр. Залым оғлу Хачатуров гәзандыгыны гоюр чибиә. Мән онун барәсиндә даһа чидди тәдбир көрәчәйәм. Анчаг гой бир балача башым айлысын.

Баш мүһәсиб, үзүнү турушуду

— Даһа үз-көзүнү нийә турушудурсан, йохса сөзләрим дөшүнә ятмады?!

— Йолдаш сәдр, бурада дөшә ятмалы нә вар ки, Хачатуров барәсиндә тәдбир көрәчәйиниз әлли дәфә буюрмуснуз, анчаг дединиз сөзләр галыр бу дөрд диварын арасында, Хачатуров да өз билдийини эләйир. Партия тәшкилатынын катиби Гәдимова да ки...

— Гой йолдаш Гәдимова кәлсин, данышаг. Буну бир дәфәлик һәлд эдәрик.

— Емәкдән үмид яхшыдыр, сиз партия тәшкилатынын катиби Гәдимова йолдашла тәдбир көрмәйиниздә олун, Хачатуров да өз ишиндә, көрәк ахыры нә олар.

Нечэ илди ки, Балаханым эри Балайын «саг эли» олмушду. Белэ ки, о, магазинэ кэлэн малы тэвшил алар вэ ерлэшидирэди. Яхуд Балай яхын шэһэрэ мал алмага кедэндэ Балаханым ачары өз саг элиндэ сахлар, тичарэти даяндырмазды. Ай түб, ил доландыгча, Балайын чанына үшүтмэ дүшмэйэ, онун солахай эли титрэмэйэ башлайырды.

— Ай Балаханым, кэлсэнэ даһа ачар мэндэ галсын, — дейэ о, солахай эли «саг эли»-нин чиловуну бир гэдэр чэкмэйэ чалышырды.

— Нийэ, бэйэм өз баш йоллашына инанмырсан? — дейэ Балаханым кинайэ илэ эрини сүзэри, — йэни ахырта бу гэдэр?!

— Йох эй! Инанмаг дейэндэ, нийэ олмасын? Дейирэм даһа бу магазинин ағыз-буруну йығышдыраг! Нэдэн ки, су бир ердэ галанда ийлэнэр!.

— Йэни дейирсэн бу бойда магазинэ өз элимизлэ өз ағзымыздан чыхараг?

— Мэн горхурам ки, Балаханым, — дейэ Балайын солахай эли һэрэкэтэ кэлир, кэзлэри женишлэнэриди, — бу магазин лап бизим богазымыза илишэ, нечэ дейир, гар эрийэ, зибил чыхал!.

— Нэ барэлэ зибил, эдэ! — Балаханым саг элини галдырыб гылынч кими тутарды. — Нэ зибил?!

— Бу тэфтиш-мэфтиш барэсиндэ!

— Бу нечэ илдэ нечэсинин ағзыны боза вериб, йола салмышыг, һэ?

— Бирдэн биринин ағзы боза дүшмэди, онда нечэ? Көрүрэм ки, этрафдан да бизэ тэрэф көзүнү бэрэлдэн аз дейил!

— Сэн ишиндэ ол, йүз гаргая бир сапандашы, — дейэ көзү гызан Балаханым саг эли илэ көстэри. — Лоғмалыг ки, вар, боғмалыгдыр! Бу мұфэттиш олмасын, о бириси олсун, һамысынын гарны вар, я йох?

Һэгигэтэн Балаханым бу магазин ишиндэ яманча бишишиди. Заһирэн о бир «саг-эл» кими солахай эли Балай көмөк элэр, онун долашағындан горхар, өзү магазини силиб-сүпүрэр, бэзэн дэ тоза буланмыш чыхарды: — Нейнөк, Балайын дәрдиндэн көрөк бу хэзинэдэн көз олум ки, мүштерилэр бизим бу башы сойға кэф кэлмэсинлар!

— Валаһ, горхурам гар эрийэ, зибил чыха, — дейэ Балай эзбэрлэдийи сөзлэри Балаханым да дейэр, дил-богаза салмазды.

— Онда кедэк даирэтитфага, бу магазини салаг мэним алдым!

— Тэфавүтү нэлир?

— Тэфавүтү будур ки, сэндэ бир мисгал да кишилик йохдур! Емайэ кэлэндэ, «саг элим» дейиб мэнэ көз вериб, ишыг вермирсэн, амма иш бэркэ дүшэндэ солахай элин эсир, өзүн дэ сарыны удурсан, элэ бил ки, я өлмүсэн, я да үзүнэ сүддин сарысы чэкилибдир!

— Йох, Балаханым, мэн үзү сулу совхоза экспедитор кедим! — дейэ Балай өз гөрарында исрар элиб «саг элинин» зэллэсини төкдүйүндөн, Балаханым башыны галдырыб:

— һансы чәнәннэм кедирсэн, кет! — деди.

Солахай Балай чалышыб совхоза экспедитор кетди, магазинин ачары да тамам-камал «саг эли» ихтиярына кетди. Нечэ дейир, «эв галды эрийэ, һэм ейэ, һэм сэри-йэ!» Балаханым бир аз да ишини бэрк тутду, магазин илэ эвинин арасыны бирлэшидирди.

— Ай гыз һара апарырсан бу шей-шүйлэри, бу ахшам-ахшам? — дейэ бир сорушан олдугда, Балаханым языг-языг чаваб верирди:

— Гардаш, валаһ зэнэн хейдағаям, горхурам! Апарырам ки, эвдэ саламат сахлайым, сабаһ кэтирим!

Бэли, Балаханым сарыглары өз гүвэтэли саг элилэ апарыб сабаһ сол элилэ кэтирир, дүйүнлэри бэркидирди. Белэ ки, о, ишини даһа мөһкэм тутмаға, бэзи пара гиймэтэли шейлэри өз эвиндэн алдалыб, бачысы Күл-Йетәркилин дэвэ көтүрмэз дөрдағлыг сандығына еритмэйэ башлайырды. Магазинэ тэфтиш кэлдийи заман о, шей-шүйлэри сандыгдан вэ эвинин күнч-бучағындан чыхарыб магазинэ еридир, һагг-һесабын ичиндэн айдан ары, күндэн дуру чыхырды. Ла-

кин!.. Яхын күнлэрдэ герибэ бир һадиса баш верди. Бу яндан чешмэкли бир мұфэттиш кэлмэкдэ олсун, о яндан Күл-Йетәрин ағрысы тутмагдэ! Кэнд һэкими Күл-Йетәрин вэзийетини мүрэккэб көрүб района зэнк эдиб, тэчили ярдым машыны истэди. Бир нечэ саатдан сонра, нэрилли-курулту гонду, тэчили ярдым машыны Күл-Йетәрин гапысында даянды. Күл-Йетәрин эри, тэлэстик йығышды, гапыны да мөһкэмчэ гыфыллайыб чаван арвады илэ, тэчили ярдым машынында доғум эвинэ йолланды. Чешмэкли мұфэттиш исэ өз ериндэ мөһкэмчэ отурду. О нэ магазиндэн чөлэ, нэ дэ чөлдэн магазинэ бир шей бурахды! Бэс нечэ олсун! — дейэ иши дүйүнэ дүшэн Балаханым юмуртасы тэрс кэлмиш кэкилли бир фэрэ кими бэрк вурдүхмаға башлады. — Ачылса сандыг, төкүлсэ памбыг, бэс нечэ олсун?..

— Белэ көрүнүр ки, бу магазини-сиз чох-чоһдан мурдарламысыныз, — дейэ мұфэттиш чешмэийини дүз алына галдырыб, диггэтлэ Балаханымна бахды.

— Йоллаш, һэр илдэ мэн азыннан беш дэфэ иревизия олмушам, — дейэ Балаханым, мұфэттиш һэрбэ-зорба кэлмөк истэйдирди. — Бу нэ чиркабдыр ки, сэн шура һөкүмэти заманында мэн зэнэн хейдағанын үстүнэ атырсан?..

— Мэнми? — дейэ мұфэттиш элини эсэ-биликлэ һагг-һесаб кағызларына чырды. Чинайэт дүз йүз миндэн юхары чыхыр, һесаба көрө элли минн эринин бойнунда, элли минн дэ сэнн бойнундадыр!

— Дүзүнэ, йоллаш, — дейэ Балаханым һөнкүрмөк истэди, — ағыллы тэфтиш... Биз дэ һеч хэчалатиндэ галмарыг...

— Нэ демөк истэтирсиниз?

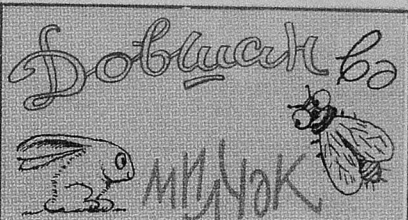
— Дейирэм ки, инсаф динн ярысыдыр!

— Ити өлдүрэнэ сүрүтдүрээрлэр!

Балаханым наалач һалда чоһ вурнүхду, эл-гол чалды. Мұфэттиш вичдан илэ һэрэкэт эдиб:

— Неч бир чинайэткара ганун гаршысында аман олмаячадыр, — дейэ мөна илэ башыны эсдири. — Сосялизм олмакына хэянат эдэн эл кэсилчэкдир, я саг олсун, я сол!

Балаханым арада өзүнү Күл-Йетәркилин гапысына тохуду о, каһ саг, каһ сол, каһ да һэр ики элилэ гыфылы чэкишдириб бурахды, гыфылса, лал олуб Балаханымна бахды. Ири гыфылы сындырмаг да, бөйүк шүбһэйэ сөзбб оларды, бэс нечэ олсун?! Нэһайэт о өзүнү телефонна салды, зэнк элиб доғум эвини алды, бачысы Күл-Йетәрин һал-эһвалыны сорушду. Күл-Йетәрин эри она көз-айдынлыгы вериб, Күл-Йетәрин саламатлыгыны, көрпэсининсэ гара гашлы, гара көзлү, гэшанк бир ушаг олдугунун хэбәрини балдызына билдирди. Балаханым үстүөртүлү ишарэ илэ сорушду: — Ачар, ачар! Дүйүн дүшүб, ачар!.. Күл-Йетәрин эри бир анда бүтүн чиблэрини эллэшидирди: — Итиб, итиб! — дейэ бағырды. Балаханымын һэм саг, һэм сол эли янына дүшду. О кор-пешман магазинэ гайытды, күнүн кедэр чагы совхоздан керийэ гайтарылан эри Балай да мұфэттишин габағында даянан, онун галдырылмыш солахай элини эсэн көрдү. Балаханым явашча, саг элини галдырыб яғлы будуна чырпынча, гарын эридийини, зибиллин үзэ чыхдығыны көрдү, мөһкэмэнин дэһшэти ону көтүрдү.

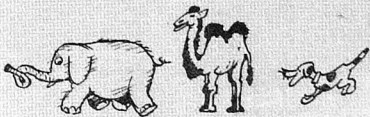

(Тэмсил)

Гарныз бостанынын канарында тэк Кэзиб доланырды бир бала довшан. Онун гулағына вөзылты дэйчак. Чаны элэ бил ки, чыхды боғаздан? Довшанын бэдэни титради зағ-зағ, Фикринэ ким билир, эһ, нэлэр кэлиди: Овчу гаршысында, бир һэфтэ габаг Эзаблэ гачдыгы сөннэлэр кэлди. Даһа билмэди ки, элэ бу ара Вөзылтыдыр онун эшитдиклэри. Милчэкэ учараг гонду тағлара, Бэлкэ дэ довшандан йохду хэбэри. Горхудан бир анлыг санчды күрөйи, Тэвшишэ дүшэрэк о, эл-гол ачды, Нанэ ярағагы тэк эсди үрөйи, Дабана түпүрүб гачды, нэ гачды... Уч дэгийэ сонра һэр ерэ хэбэр Яйылды, шэһэрэ тамам чар олду. Башланды һэр кэсиз мүлаһизэлэр. Худмани бир ердэ ичлас гурулду. Өлчүдүр, бичидилэр, довшанлар һәмэн, Бүтүн эһвалаты мин дэфэ азы. Бир саат кечмэмиш бу һадисэдэн Милчак тула олду, тула да тазы. Шайыһ һэр янда сайгалды керчэк. Угурсуз диллэрини һөкмүнэ бахын! Неч нэдэн хэбэрсиз о языг милчак Бир филэ чеврилди ахшама яхын.

Милчэкдэн шиширдиб фил яраданлар. Охучум, бизим дэ арамызда вар.

А. ҺАЧЫЕВ

Зардаб... Нә Зардаб!

ТУРИСТЛӘРӘ ЯДДАШ

НӘГЛИЯТ ВӘ ЙОЛЛАР

Зардаб, Учар дәмр йол стансиясындан 36 километр узалгыдадыр. Йол аз олса да зард-бәласы чохдур. Йә'ни Учарла Зардаб арасында һеч бир нәглият васитәси ишләмир. Зардаба кетмәк истәйәнләр Учар стансиясында муштәри көзләйән такси шофәрләринә артыгламасилә пул вериб, йола кәтирә билсәләр, раһат кәдә билрләр, әкәр мүмкүн олмаса үмид галыр йүк машыналарына.

Көрпүләрин учуг-сөкүк, йолун кәлә-көтүр олмасы зардаблылара хош кәлмәсә дә, әлачлары олмадыгына көрә дөзүрләр.

КӨЛЛӘР ВӘ КӨЛМӨЧӘЛӘР

Зардаб районунун мәркәзиндә әллийә гәдәр адсыз көл вә көлмөчә вар. Буларын чоху ағыш яған заман әмәлә кәлмишдир. Зардаб кәнд совети исә... көлләрин инкишафы үчүн һәр чүр шәраит ярадыр.

Көлләрдән бөйүйү „МТС көлү“ вә „Прокурор көлү“дүр ки, саһәләри бир квадрат километрә яхын олуб, дәринликләри Зардаб кәнд совети сәдри Агаевин дизиндән беш сантиметр ашагыдыр. Чүнки о, вачиб ишдән өтрү бу көлләрдән кечмәли оландә аягына овчулар габан овуна кәдән заман кейдикләри резин аяггабылардан кейиб кечир вә су, палчыг онун дизинә гәдәр чыхмыр. Республиканын башга көлләриндә чүрбөчүр балыглар вә гушлар бәсләнилийди һалда, Зардаб көлләриндә һейванат әләминдән ачаг гурбага вә агчаганәдә раст кәлмәк олар.

СӘНАЕ

Зардаб районунун сәнаеи ағыр сәнаедир, йә'ни, вәзийәти чох ағырдыр. Бә'зи адамлар да дейир ки, комбинатын мүдирин Мәммәд Кәримовун гәдәми ағырдыр. Комбинатә кәлдийи күндән планлар еринә етмир ки, етмир.

Кәрпич планынын сыфыр фаиз еринә етирилмәси Зардабда килин олмамасы илә изаһ едилди. Комбинатын галан сехләрини етсәһәл күчүнү өлчәмәк үчүн тикиш сехинин көстәричиләрини нәзәрдән кечирмәк кифайтадыр. Тикиш сехиндә 12 нәфәр уста чалышыр. Комбинатын рәһбәрләри бу сехдә палтар тикмәк үчүн 27 метр парча айырмашылар, усталар да 1954-чү илин дөрд айы әзиндә чәми 11 әдәд ярым-палто, 11 әдәд сатин куртка, бир әдәд шалвар, бир әдәд халат, 22 әдәд дәмәл, бир әдәд үст көйнәни тикмишләр.

ГЕЙД: бу маллары сатмаг үчүн Зардаб районунда ери сәнае комбинатынын хүсуси магазини вар.

ТИЧАРӘТ

Районун тичарәт ишләринә райкоопитифагын сәдри Бабашов рәһбәрлик едир ки, онун да районун башга тичарәт ишчи-

ләри кими тичарәт сәһәсиндә нә савады вар, нә сәриштәси.

Зардабда 1 бөйүк, 6 кичик магазин вар. Кичик магазинләрдә чәрәк, баггалийә маллары вә нефт сатылыр. (Нефт дүканынын сатычысы өз әвинә нефт алмаг үчүн Учара кетдийиндән дүкан һәфтәдә бир-ики күн баглы олур.)

Бөйүк магазин „Мәркәзи раймаг“ адланыр. Бурада һәр чүр сәнае малы вар. Мал о гәдәр болдур ки, магазиндә тәрпәнмәк мүмкүн дейил. Бурая нәинки алычылар, һәтта сатычыларын өзләри дә чәтинликлә кирә билди. Дарысгаллыг олдуғуна көрә сатыш үчүн кәлән йәһәт маллары гәфәсәләрә дүзмәк әвәзинә, амбарда сахлайырлар. Көзәл буфет вә шифонеркалары исә магазинин габагына гоюрлар. Амбардакылар киф атыр, байырдакылар да күнүн вә ағышын алтында хараб олур. Бабашов кейфини позмайыб дейир ки: „Онсуз да Зардабда яхшы малларын муштәрисини йохдур...“

КОММУНАЛ ТӘСӘРРҮФАТ

Районун коммунал тәсәррүфатында нәзәрә чарпан бир шей йохдур. Бир һамамдыр ки, кейфи истәйәндә ишләйир, истәмәйәндә йох. Бир „парк“ вар ки, нә скамьясы вар, нә ишыгы. Кечә ора кәдәнләри ваһимә басыр, күндүзләр дә багбан гапысыны баглайыр ки, отуну бичдириб мала верәчәйәм. Бир дә мейманхана вар, коммунох өзү ора көчүб ки, көзү үстүндә олсун. Шәһәрдә тәзә бина тикмәк, көһнәләри тә'мир этмәк фәйдәсыз иш һесап олунур, һәр кәс бурая мүдир олурса, әввәл оду өз габагына эшир; өз әви, өз тәсәррүфаты илә мәшгул олур, сонра да... я гуллугдан чыхыр, я да ки, чыхарырлар. Сон илләрдә мүдирлик столуну Ағасәф һүсейин, һүсейин Әләббаса, Әләббас һәбуллай, һәбулла Бәялыя, Бәялы Тәрлана тәһвил вериб, Тәрлан әл-голуну чырмайыб ишә киришмәк истәйәндә оңу вәзифәдән кәнар эдиб, еринә Гара Байрамову гоюблар. Инди коммунох олуб ики мүдирли. Көһнә мүдир дейир:

— Күчлә әлим ишә өйрәнмиши, сән дә кәлдин чәрәйимә баис олмага.

Тәзә дә дейир:

— Чәкил о яна, беш-алты ай да биз доланаг.

Инди һәр сәһәр мүдирләр идарәйә кәлир, стол далына кечмәк үстүндә дөйүшүр, сөйүшүр, дағашыр, йорулуб кедирләр әвләринә. О ки, галды идарәнин ишләри, о да дөнүб ики арвадлы эвә, нә о сүпүрүр, нә бу.

МӘДӘНИЙӘТ ОЧАГЛАРЫ

Бу ил республикада кечирилән бәди әфәаллийәт олимпиадасында бир нәфәр дә зардаблы иштирак етмәмишдир. Район мәдәнийәт шөбәсинин мүдирин Чалал Билалов бу барәдә белә изаһат верир:

— Бизим районда шәраит вар, талант йохдур, мәдәнийәт әви вар, дәрнәйи йохдур. Гарымыз вар, сими йохдур, китабханамыз вар, ишыгы йохдур, киномуз вар сәси пис чыхыр, амма үмидимизи кәсмирик.

— Умидиниз нәйәдир?

— Мәдәнийәт Назирлийинин бизи яда салмасына.

СУ ТӘЧҢИЗАТЫ

Су мәсәләсиндә зардаблыларын иши нисбәтән яхшыдыр. Күр бөйүрләриндән ахыр, кимин кейфи нә гәдәр истәйирсә, су дашыйыб апарыр. „Чая чат, аягларыны чырма-мала“ дейәрләр, Зардабда исә әввәл аяглары чырмаламаг лазымдыр ки, Күрүн әтрафындакы батаглыглардан кечиб су көтүрүлән ерә чатасан. Зардаблылар Күр суюну лилли ичирләр. Сую дурулутмаг үчүн сатышда даш тапылмыр.

АРХИТЕКТУРА

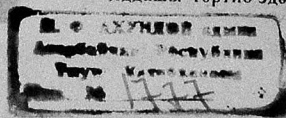
Һәр бир шәһәрин архитектурасындан сөнбәт ачандә ән әввәл нәзәр-дигтәти чәлб эдән биналардан данышарлар. Белә биналардан ән көркәмлиси Зардабын мәркәзи күчәсиндә ерләнән кәнд тәсәррүфаты тәһнизаты идарәсинин бинасыдыр.

Бу яхынларда идарә мүдирин Әлиев бинанын элдән кетдийини көрүб, ону сығорта етдирмәк хәялына дүшүшүрдүр. Район сығорта мүвәккили бинаны нәзәрдән кечириб, энини, узунуну, һүндүрлүйүнү өлчүдкән сонра мүдирә демидди ки: „Мән буну бир ат йүкү одун һесап эдиб, 75 манат гиймәт гоюрам, истәйирсән сығорталайым“. МТС-ин директору исә ишчиләрин һамагына рәсми сурәтдә тапышыр ки, өзүнүзү бәд-бәхт һадисәләрә гаршы сығорта етдирин, йохса бинамыз учуб сизи шикәст эләсә мән чавабдәһ дейиләм.

Бунлардан башга Зардабда бир бина да вар, буну тарихи бина адландырмаг олар. Бу бинанын тикилиш тарихи барәсиндә һеч ердә доғру-дүзкүн мә'лумат йохдур. Чаванлар дейирләр „көз ачыб бураны белә көр-мүшүк“. Бир ағсагал гоча киши дейир ки: — Буранын бинәврәси гоюландә мән субайдым, инди оглум университетдә оху-юр, өзүнүн дә ийирми яшы вар!

Дейирләр ки, бу тикинтийә ярым миллион маната гәдәр пул сәрф олунуб. Ийирми илдә азы ийирми дәфә дә гәрара алыныб ки, бинанын үстү өртүлүб гапы-пәнчәрәси салынсын. Гәрарлар язылыр, чамаат да яваш-яваш бинанын дашыны сөкүб апарыр...

Ялдашы тәртиб эдән

Ч. АСЛАН ОҒЛУ

Кирпи гардаш!

КИРПИ МҮӘЛЛИМ!

Мәним он алты яшым вар. Өзүм дә 8-чи синифдә охуярам. Мәктәбдә, язы ишләримиздә бир балача сәһз оlanda мүәллимләримиз бизи данлайыр вә пис гиймәт верирләр. Бәс мәктәб яшыны чохдан битирмиш, идарәләрдә ишләйән савадлы ишчиләрим язысына ким гиймәт вермәлидир?..

Мән, Шамахи район ЗАГС шө'бәсинә эризә языб яш кагызымын суратини истамишдим, эризмәнин чавабында язырлар ки: "... Вәтәндаш Әзизә Бәшир гызы Мәмәдованын Шамахида анадан олмасынын барәсиндә ЗАГС-ын дәфтәрләриндә һеч бир гейд йохдур".

Кирпи мүәллим! ахы мән гыз дейиләм, оғланам, адым да Әзиздир. Шамахи ЗАГС шө'бәсинин мүдирин исә диггәтсизлик эдәрәк мәни дөндәриб гыза.

Инди халиш эдирәм сиз о мүдирин язы ишинә гиймәт верәсинкиз.

ӘЗИЗ МӘММӘДОВ

КИРПИ ӘМИ!

Губадлы район мәдәнийәт шө'бәсинин мүдирин Әйюб Әләкбәров екә кишидир, анчаг күчү ушаглара чатыр. Она дейин ки, айыбдыр, адам балача ушаглари ичкитмәз.

Бизим сәлигәли вә ярашыгы ушаг китапханамыз вар иди, һәр күн кәлиб бош вахтларымызы орада кечирәр, яхшы-яхшы китаблар охуйр, шәкилләринә бахардыг. Нә гәдәр-ки, мәдәнийәт шө'бәсинин мүдирин Әйюб Әләкбәровун бу китапханадан хәбәри йох иди, кейфимиз көк иди. Бәдбәхтликдән Әйюб Әләкбәров бир күн кәлиб бизим китапханая чыхды. Китапханадакы сәлигә вә тәмизлик хошуна кәлди. Юмшаг дивана, радио гәбулзәдичи чиһазә көзү душду. Деди йох, инсаф дейил ки, белә гәшәнк бир ердә ушаглар кәлиб китаб охуйлар. Бура эсл мәним кими мәдәни мүдирләрин кабинетин олмалыбыр. Киши дедийи кими дә элади. Балча ушаглари китапханадан говду, китаблары чөлә төкдүрдү, сонра өз иш столуну юхары башдан гойдурду. О замандан һәр күн Әләкбәров кәлир столун далында отуруб аягыны аягынын үстүнә ашырыр, бизи пәнчәрдән бахмага да гоймур.

Көрүнүр район тәшкилатлары да бу фикирдәдирләр ки, ушаглар китапханасыз өтүшәр, амма Әләкбәров кабинетсиз кечинмәз.

ГУБАДЛЫ ПИОНЕРЛӘРИ

КИРПИ ГАРДАШ!

Йолунуз Баки дәмир йолу депосунун емакханасына дүшсә өзүңүзлә нимчә кәтирин. Йохса чөрәйиниз элиниздә гәлачаг. Бизим емакханада чөрәйиш нимчәйдә гоймаг адәт дейил. Емакхананын мүдирин Белоусов буку белә иһә эдир: "Нимчәни нейнәйирсән, чөрәйини элиндә тут, е. Әсл мәсәлә нимчәнин ичиндә олан котлетин, тавакабабынын, гайғанагын ләззәтли олмасындадыр."

Кирпи гардаш, һәркаш иштаһын чәкиб котлет емәк истәсэн, өзүңлә чәнкәл дә кәтир, чүнки хәрәкпайлаян Хәдичә Әлиева екә бир гашыгы кәтириб габагына атачаг. Тәзәчүбләнсән дейчәк: "Дәдән, бабан чәнкәллә емәйиб ки... ялыш гашыгыны гулагындан, өтүр котлени!"

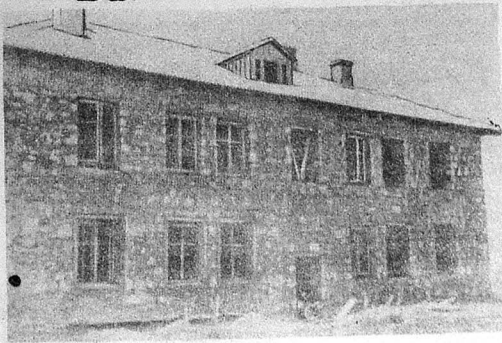
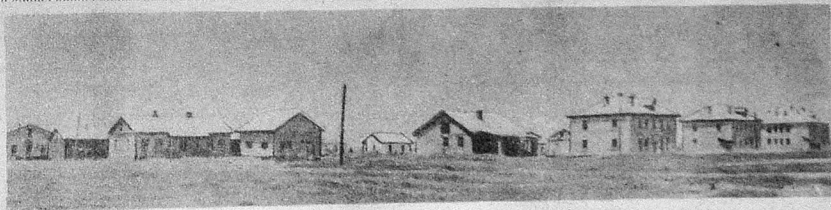
О ки, галды котлетин ләззәтинә, бу барәдә да ики кәлмә сөз дейиб мәтләби гуртармаг истәйирәм. Бир дәфә бир киши бизим емакханада котлет ейрди, йолдашы хәбәр алды: нә үчүн тавакабабыны гойуб котлет ейрсән? Киши чаваб верди: — "Һәкимләр мәнә тапшырыб ки, әт емәйсән, мән дә әт емәйиб, котлет ейирәм!" Доғрудан да беләдир, бизим котлетләри "ягда гызардылмыш чөрәк" адландырмаг даһа доғру олар!

Емакхананын мүдирин Белоусов йолдаш емакхана һаггында дейилән сөзләри эшидир, амма өзүнү эшитмәзләйдә гойур.

И. СӘМӘДОВ

фото мушәси

Хылы районунда олан бу гәсәбәни узагдан ким көрсә, дейәр: "Бәһ, бәһ, нә ярашыгы эвләри вар".—Дүзү дә беләдир. Бу гәсәбәдәки эвләр узагдан чох гәшәнк көрүнүр.

Бир заман бурада яшяанлар, кәлән гонаглара гәсәбәдәки эвләри бир-бир көстәриб дейирдиләр: "Бура клубдур, бура емакханадыр, бура колхоз базарыдыр, бунлар да яшайыш биналарыдыр".

Бәли, гәсәбә күндән-күнә тикилир, абадлашыраы. Күр — Араз дүзәнликләриндә су гургулары тикән идарә кечән ил гәсәбәни Сәлян району механики-суварма идарәсинә тәһвил верди. Гәсәбәнин тәзә саһибни ону көздән салды. Тикилән эвләр ярымчыг галды вә оғру-әйри онларын гапы-пәнчәрәсини сөкүб апармаға башлады. О күндән гәсәбә узагдан ярашыгы, яхындан исә учуг-сөкүк көрүнүр.

Инди гәсәбәдәки эвләрин чоху бу вәзийәтләдир (Яндакы шәклә бах).

Редактор—Әвәз Садыг. Редакция һейәти:—Сүлейман Рүстәм, Сабит Рәһман, Сүлейман Мәликов, Казым Казымзадә, Гулам Мәммәдди, Рәза Шанвәләд.

"Коммунист" гәзетинин нәшри. Редакциянын адреси: Баки, Коммунист, күчәси, 11,13, 4-чү гапы, 2-чи иһртәбә, Тел.3-17-27. Абуна гиймәти: айлығы 3 манат.

ФГ 71132. Сифарин № 417. Тиражы 40 000. Кагыз Форматы 70x105. Чала нмзаланмыш 28/VI 54

Азәрбајҹан ССР Мәдәнийәт Назирлигинин 26 комиссар адына мәтбәси.Баки, Әли Байрамов күчәси, № 3.

ЧЭНУБ-ШЭРГИ АСИЯ

05
К 71

Америка Бирлэшини Штатлары, чэнуб-шэрги Асияда мунариба гызышдырмаг мэгсэдилэ, халгларыни нифрэтини гаванмыш чүрүк пекүмүт башчыларына ярдым эдилрээ.

(Газетлэрдэн)

Антикоммунизм

ОЮНБАЗЫН ОЮНЧАГЛАРЫ

Рассам Вс. ТЕРНАВСКИ